

OLYMPIA

A

P e s D Ě J I N Y

P E T R S K A L K A

aneb

Jak to asi nebylo

P E T R S K A L K A

P e s

A D Ě J I N Y

aneb

Jak to asi nebylo

OLYMPIA
P R A H A

Text © Petr Skalka, 2010

První vydání © Nakladatelství Olympia, a.s., 2010

ISBN 978-80-7376-223-0

Dovoluji si předložit něco historek, v nichž hraje svou roli pes, případně jeho nejbližší příbuzní. Doufám, že laskavého čtenáře pobaví a pokud ne, že bude shovívavý. Třeba ho čtení inspiruje k budoucímu soužití se psem, k čemuž rád ocituji slova velkého znalce zvířat, nositele Nobelovy ceny Konráda Lorenze: „Jedním z nejpodivuhodnějších a nejzáhadnějších procesů je způsob, jak si dobrý pes zvolí svého pána. Vztah mezi člověkem a psem, který je mnohem pevnější než všechny, skutečně všechny vztahy mezi námi lidmi, vznikne často náhle, v průběhu několika málo dnů. Každá věrnost byla až dosud porušena, pouze věrnost skutečně věrného psa nikoli.“

Úpadek doby pokračuje

Starého pračlověka Janečka ten výbuch zlosti nadobro vyčerpal. Ještě chvíli popuzeně odchrchlával, pak se několikrát zavrtěl, jak hledal nejlepší místo u vyhráté skalní stěny a opět usnul. Zakrátko se ozývalo hvízdavé chrápání. I paní Janečková se odmlčela. Nesouhlasně tiskla rty a dál škrabala medvědí kůži. Další díru, tentokrát v boku zvířete, odbyla bolestným zasyknutím.

„Ti mladí už opravdu nic nesvedou. Ani pořádně zabít medvěda ne,“ reptala potichu.

Slunce se pomalu chýlilo k západu a do jeskyně se začaly trousit ženské s měchy plnými bobulí a kořínků. Jen děti se ještě cachtaly v potoce a s vřískotem lovily drobné rybky. Vtom se vřískot zvýšil nad úroveň obvyklou denní době a situaci. Dosáhl takové intenzity, že probudil i spícího Janečka. Ten se zprudka posadil a praštil se do hlavy o skalní výstupek.

„Sakra, co je zas tohle?“ zaláteřil. „Že by snad mamut?“ dokončil myšlenku a tápal po oštěpu, který původně ostražitě třímал.

Vřískot se změnil v radostný povyk, promíchaný hlubšími hlasy a podivným kvikotem.

„Aha, naši se vracejí,“ zahuhlal Janeček. „No, to jsem zvědavý, co s těmi svými nanicovatými oštěpy ulovili! Jestli to bude pár syslů jako posledně, tak olízeme kostičky a abychom se dorazili bobulemi. Nedělají mi dobře na žaludek a na ko-

řínky už zase nemám zuby,“ pomyslel si znechuceně a protřel si oči.

Skutečnost ho rozveselila. Tak vida, přece jen něco nesou! Tamhle Novák má přes rameno sobí kýtu, druhou vleče Soukup a mladý Janeček si, jak se na náčelníkova syna sluší, naložil zbytek. Starý nadšeně zamlaskal. Zase jednou budou pořádné řízky a on se přeje jako zmlada. Určitě něco zbude a třeba přemluví paní Janečkovou, aby kousek masa naložila s brusinkami. „Takový biftek à la Stroganov, to je dlabanec!“ z aňil se na okamžik.

Z radostných představ ho vytrhlo další zakvičení. Houf dětí se motal kolem něčeho, co nedovedl rozeznat. Mlelo se to a cukalo ze strany na stranu. Děti na každý pohyb reagovaly nadšeným jekotem. Pak se rozestoupily a Janeček uviděl vlče, uvázané na důkladném řemenu. Zmítalo se a snažilo se utéct, což přítomní kvitovali výbuchy smíchu.

Janeček nesouhlasně svraštil kosmaté obočí.

„Co je zas tohle za novotu?“ rozezleně se obrátil na svého syna. „Co to sem taháte za havěť? Určitě to má blechy a kdovíjakou nemoc. A co s tím vůbec budete dělat?“ prskal. „My jsme taky někdy chytili vlče. Nejlepší je klackem za uši a za chvíli je na pekáči. Masíčko má měkké a z kůžičky jsou ponožky prvotřídní kvality. Tohle jste měli udělat a ne to sem tahat kraj světa a živě!“ dusil se výčitkami.

„Ale tati,“ smál se mladý. „Jen ho nech dětem, ať se trochu zabaví. Vždyť to nestojí zato ho zabíjet. Masa máme dost a onačejšího, dobře prorostlého.“

„Jenže když to zvíře necháte naživu, tak všechno maso sežere,“ nedal se odbýt starý Janeček s bolestnou představou, že dotyčné maso může skončit v cizím žaludku.

„Nevidáno pro kousek masa. Tam, kde jsme byli dneska, je sobů dost. A vlče uvážeme večer před jeskyni. Když nám sem poleze lev jako posledně, vlče ho uslyší a začne kňučet. V nejhorsím ho lev sežere, ale furt je to lepší, než kdyby sežral

tebe nebo mámu. Ale třeba ho nesežere. Vlče vyroste, zvykne si a bude s námi chodit na lov. Víš, jak takový vlk dovede utíkat?“ ukončil debatu mladý Janeček a pohodlně se usadil před jeskyní.

Pes z podsvětí

Patrně nejslavnějším hrdinou antického Řecka byl Herakles. Vykonal nesčetné množství neuvěřitelných skutků dílem z vlastní vůle, dílem z rozkazu mykénské krále Eurysthea. Zdá se divné, že rek, jenž místo obra Atlase sám chvíli držel nebeskou klenbu, poslouchal nevýznamného panovníka, navíc muže slabého a bojácného. Ovšem to se stalo z rozkazu samotných olympských bohů.

Jako se nikdo nevyrovnal Heraklovi silou, nestačil mu ani u hodovní tabule. Silák dokázal spořádat neuvěřitelné dávky jídla, které zaléval stejně značným množstvím nemíšeného vína. Není divu, že se občas pořádně namazal. V podroušeném stavu pak vyváděl nepřistojnosti. Při jeho fyzickém fondu se obyčejná opilecká šarvátka změnila v obyčejný mord. Když jednou v opici sprovodil ze světa větší počet nevinných lidí, došla bohům trpělivost. Nechali duchům obětí Herakla napospas. Vystřízlivělý hrdina štván hlasy v hlavě bloudil zemí, až skončil ve věštírně v Delfách. Tam mu Apollon ústy hlavního kněze přikázal službu u krále Eurysthea, kterému rovněž Herakles způsobil příkoří. Kroniky pak zaznamenaly dvanáct slavných Heraklových prací, vykonaných na králův příkaz. Nutno podotknout, že nešlo v žádném případě o akce k povznesení země či zvelebení města. Eurystheus neměl z rozhodnutí bohů žádnou radost a viditelně se svého zaměstnance bál. Vymýšlel proto takové úkoly, aby se Herakla zbavil na co nejdelší dobu, pokud možno navždy. Nikdy se mu to nepovedlo, ač byl neobyčejně vynalézavý, což naopak svědčí o Heraklově hrdinství.

V zájmu historické pravdy třeba dodat, že Herakles své úkoly vykonával převážně hrubou silou a pokud se uchýlil ke lsti, šlo o úklad prostinký a snadno prohlédnutelný. Svědčí o tom i popis hrdinova zevnějšku, líčící ho jako neobyčejně svalnatého muže zvíčí sedmi stop s prasečími očky a mohutnou šíjí. Tím více překvapuje rafinovaný postup, použitý v závěrečné práci.

Posledním úkolem v králově službě bylo přivedení podsvětního psa Kerbera. Jako obvykle neměl Eurystheus v úmyslu psa vlastnit, ale co nejvíce zkomplikovat Heraklovi život. Ostatně těžko si představit, co by si s Kerberem počal. Zvíře neznámých, zřejmě však obrovských rozměrů se pyšnilo třemi hlavami, hřívou z hadů a ocasem ukončeným dračí tlamou.

V podsvětí hlídal Kerberos řeku Acheron. Hlídnání čehokoli na zemi by pravděpodobně představovalo neúměrné riziko i pro majitele psa, natož pro bezúhonné kolemjdoucí občany.

Herakles se vydal do podsvětí s mocným funěním. Nebyl už žádný mladík, měl sklon k tělnatosti a snadno se zadýchal. Kromě toho vlekl za sebou vozík, vysoko naložený zásobami na cestu. Mohl si to dovolit, Řekové už tehdy znali kolo. K vozíku bylo přivázáno křivonohé stvoření, psíček, lépe řečeno fenka neurčité rasy. Hrdina s ní měl své úmysly, neboť se nemínil na stará kolena s Kerberem přetahovat.

Cesta do podsvětí byla dlouhá a především ponurá. Ubývalo vegetace, mizelo světlo a přibývalo kostí nešťastníků, kteří nedošli. Na Herakla atmosféra příliš nedoléhala, neměl velkou představivost. Večer se vždycky pořádně nacpal, zalil krmi měchem vína a za chvíli chrápal. Pejsek se k němu přitiskl, třásl se strachy a chvílemi usedavě vyl.

Konečně se ozvalo šumění tekoucí vody. Na břehu poblíž líného kalného proudu se povalovala chlupatá hromada, od níž se rozléhalo hlasité chroustání.

Herakles se schoval za veliký balvan. Z vozíku vytáhl velkou, důkladně pletenou síť. Poté vystrčil před balvan rozřeseného psíka a pro jistotu si připravil svůj proslulý kyj. Pejsek

udělal několik váhavých kroků, zastavil se a zavěšil. Poté tázavě štěkl. Jak náš hrdina prozíravě načasoval, fenka začínala hárat a ucítila možného ženicha.

Hromada na říčním břehu se otřásla a odkryla tři hlavy. Jedna vyplivla ohlodanou kost, druhá začenicchala a třetí se vlně olízla. Obluda se vyhrabala na nohy a rozběhla se k pejskovi. Ten koketně zvedl očásek, leč než mohly námluvy začít, Herakles zatáhl za provaz, k němuž byla fenka stále přivázaná. Ta s překvapeným kviknutím zmizela za balvanem a hrdina si připravil síť.

Nečekal dlouho. Kerberos, znechucený zmizením nevěsty, se vynořil za rohem. Rázem na něj dopadla síť, kterou Herakles stačil ještě důkladně zamotat, než uskočil stranou. V případě nutnosti byl ještě na svůj věk podivuhodně čiperný. Kerberos se zmítal, skučel vzteky a jeho tři hlavy se marně zakusovaly do pevného síťoví. Hadi v hřívě syčeli a dračí tlama zlostně klapala ostrými zuby. Nyní se hodil vozík. Hrdina na něj pomocí kyje nakulil bezmocnou příšeru a chopil se dlouhé oje. Hadi ani drak na něho nedosáhli.

Zpáteční cesta uběhla rychle. Herakles si na vozíku zapomněl zbytek zásob a teď na ně nemohl, takže se zbytečně nezdržoval. Zato v Mykénách nastalo pozdvižení. Občané se zabarikádovali ve svých domech a jen ti nejodvážnější vykukovali z plochých střech. Král Eurystheus vlastnoručně zabouchl Lví bránu, vstup do mykénského hradu, a utíkal do nejpevnější věže, až se za ním prášilo.

„Ať jde pryč i s tou potvorou!“ sípěl pode dveřmi na vyděšené služebníky. „Když ji vrátí, už nikdy po něm nebudu nic chtít!“ pištěl. V hrůze docela zapomněl, že i bez jeho ujišťování je Heraklova služba u konce.

Stateční pejsci

Setnachte, první faraon dvacáté dynastie, vládce Dolního a Horního Egypta seděl nehybně už čtvrtou hodinu na svém trůnu v přijímací síni paláce v Thébách. Ve zkřížených pažích svíral odznaky své moci, žezlo a důtky, a jak velel dvorní ceremoniál, strnule zíral před sebe. Okolo trůnu stálo rovněž nehnutě několik nejvyšších hodnostářů říše. Dole, pod několika stupni vedoucími k trůnu, postával cizokrajně vyhlížející muž a něco nesrozumitelně vykládal. Cizinec byl vyslanec asyrského krále Šalmonesera I., dokonce jeho vlastní synovec. To také vysvětlovalo jeho pozici. Vyslanec méně urozený by klečel, eventuálně ležel na břiše. Na druhé straně by uměl egyptsky, což se od královského synovce nedalo čekat. Proto také vedle něho klečel rodilý Egyptán, kněz ovládající asyrštinu. Vždy, když se vyslanec odmlčel, tichým hlasem přednesl volný překlad předchozí řeči. Kněz byl řadový ceremoniář nedaleké Amonovy svatyně a správně měl před trůnem ležet. V této poloze se však nedalo překládat, proto se mu dostalo neslýchané pocty pouhého pokleku. Byl si toho dobře vědom stejně jako faktu, že mu nikdo nerozumí a upravoval si překlad, aby zněl panovníkovým uším co nejlépe. Věděl, že když uspěje, může se stát dokonce Amonovým veleknězem, což by byla kariéra přímo závratná.

Zato samotnému faraonovi se honily hlavou neveselé myšlenky. Trůn ho tlačil, ruce dřevěněly a lezly po něm všudypřítomné mouchy. Navíc ten chlap dole žvanil úplně nemožně. První dvě hodiny jeho projevu zabral výčet všech Setnachtových titulů a zásluh. Třetí hodinu zabralo velebení jeho pána, asyrského krále. Teprve nyní se dostával k jádru věci. Žaloval na babylonského souseda, krále Narimaruttaše, toho jména druhého. Babylonská rozpínavost podle jeho slov nezná hranic. Asyrie se jí brání jen s největšími obtížemi, horlil. Faraon věděl, že ten člověk lže. Jeho dvůr měl od fénických obchod-

níků zprávy přesně opačné. Na druhé straně nemohl potřebovat žádný konflikt. Egypt je země lidnatá, ale neschopná válčit. Pokud někoho kdy přemohl, pak množstvím svého vojska, nikoli válečným uměním. Přesto měl Setnachte audience právě dost. Využil pauzy ve vyslancově řeči a namáhavě vstal. Všichni přítomní se okamžitě rozplácli na zemi. Stojící faraon byl při oficiálních příležitostech rovný svému titulárnímu otci bohu Hórovi, jehož přítomnost se dala snést pouze na břiše.

Setnachte promluvil. Ne k vyslanci, protože bůh nemluví s kmánem, ale volně do prostoru. Jeho pán král Šalmoneser nechť je klidný. Říše Dolního a Horního Egypta se nebude do sporu plést. Zvláštním projevem přízně bude vyslancova účast na zítřejším lovu gazel.

Druhý den předjel před vyslancovo obydlí lovecký vůz. Vznešená společnost pochopitelně nemohla lovit gazely pěšky. Ani by to nešlo, jsou to příliš hbitá zvířata. Lovci ozbrojení luky stojí na dvoukolových lehkých vozících tažených párem koní. Před nimi stojí vozataj ovládající spřežení. Celý lov je v dnešním jazyku velká kruhová leč obstarávaná faraonovou súdánskou gardou. Rodilí Egyptané jsou zemědělci, ne lovci.

Vyslanec nastoupil a vozík se rozjel. Statný černochoch před ním si počínal suverénně. Vůz projel předměstím Théb a připojil se k průvodu dalších. Všichni zamířili do pouště. Tam se vozíky rozjely na všechny strany. Vyslancův vůz zajel po bok faraonova zlatého vozu a vládce obou Egyptů mu milostivě pokynul. V čele kruhu s nimi zůstal ještě jeden vůz, prostší a ňafající. Další vysoký černochoch v něm držel smečku štíhlých, žlutých psíků.

To už se na obzoru začala zdvíhat oblaka prachu. Blížili se nadháněči a před nimi prchala stádečka gazel, ladných, pískově zbarvených zvířat s černými, zahnutými růžky. Faraon nasařil šíp. Na jeho pohybech bylo příliš znát, že je spíš nadšený amatér než zkušený lovec. Šíp vysoko přeletěl nejbližší gazelu a neškodně se zabořil do písku. Vyslanec se za této situace pochopitelně nemohl strefit také a jeho šíp skončil vedle fara-

P E T R S K A L K A

P e S

A D Ě J I N Y

aneb

Jak to asi nebylo

Obálku s použitím ilustrace Miroslava Slejšky
navrhl Jan Zoul

Vydalo Nakladatelství Olympia, a. s.,

Klimentská 1, 110 15 Praha 1,

v roce 2010 jako svou 3761. publikaci

První vydání, 244 strany

Odpovědná redaktorka Slávka Poberová

Technický redaktor Jan Zoul

Zlom DTP Olympia

Tisk Olympia – Sportprint

27-046-2010